ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2022/HC-A/152
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: [redacted]
- އިސްތިއުނާފު ޚަޞްމުވި ފަރާތް: ނެތް
- ތަދައްޚުލުވި ފަރާތް: [redacted]
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: މުދާ ބެލެހެއްޓުމާއި ކުޑަކުދިން މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ނިމުނު ތާރީޚު: 11 ޛުލްޤަޢިދާ 1444
31 މެއި 2023

ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:

09 ޝައްވާލް 1443
10 މޭ 2022

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ

- ނަންބަރު: 312/Fm-C/2022
- ނިންމި ކޯޓު: ފެމިލީ ކޯޓު
- ބާވަތް: މުދާ ބެލެހެއްޓުމާއި މުދަލުން މުޢާމަލާތުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 10 ފެބްރުއަރީ 2022
- ނިމުނު ތާރީޚް: 31 މާރިޗު 2022

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

[redacted]

ދާއިމީ އެޑްރެސް:
ހ.ދ. [illegible] [illegible] [illegible] / މާލެ
ހ.ދ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / މާލެ

އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތް

ނެތް

ތަދައްޚުލްވި ފަރާތް:

[redacted]

ދާއިމީ އެޑްރެސް:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

ޢާއިލީ - ކުޑަކުއްޖެއްގެ މުދާ ބެލެހެއްޓުމާއި މުދަލުން މުޢާމަލާތުކުރުމުގެ - އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާ- ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) - ފެމިލީކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް

ޤަޟިއްޔާއަށް މުޚްތަޞަރު ސިފައިގެ ނަޒަރެއް:

މައްސަލައިގެ ތަޢާރުފު:

1. މިއީ، ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 312/Fm-C/2022 ޤަޟިއްޔާއިން ނިންމާފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ [redacted][1] (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތް" ނުވަތަ "ކުއްޖާގެ މަންމަ" ގެ ގޮތުގައި މިޙުކުމުގައި ކިޔާނީ)ގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-A/152 ޤަޟިއްޔާއިން ބެލި މައްސަލައިގެ ނިޔާއެވެ.[2]

2. ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ކުއްޖާގެ [redacted][3] (މީގެ ފަހުން "ޖަވާބުދާރީވާ ފަރާތް" "ކުއްޖާގެ އެއްބަފާ ބޭބެ"ގެ ގޮތުގައި މިޙުކުމުގައި ކިޔާނީ)ގެ ފަރާތުން މި މައްސަލައިގައި ޖަވާބުދާރީވެފައެވެ.[4]

މައްސަލައިގެ ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް:

3. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި [redacted] (މީގެ ފަހުން "ކުއްޖާގެ ބައްޕަ") އާ ދެމެދުން ކައިވެނިކޮށްގެން ލިބިފައިވާ [redacted][5] (މީގެ ފަހުން "ކުއްޖާ" ނުވަތަ "ދަރިފުޅު" ގެ ގޮތުގައި މިޙުކުމުގައި ކިޔާނީ)ގެ ބައްޕަ، 14 ޑިސެމްބަރު 2021 ގައި ވަނީ ނިޔާވެފައެވެ.

4. ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ނިޔާވުމުގެ ކުރިން، މި ކުއްޖާ 30% ހިއްސާވާ ގޮތަށް [redacted] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ނަމުގައި ކުންފުންޏެއް ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިފައިވެއެވެ. މިކުއްޖާގެ ބައްޕަ ނިޔާވުމާ ހަމައަށް ކުއްޖާގެ މުދާތައް ބަލަހައްޓައި، ޚަރަދުކުރަމުންދިޔައީ ކުއްޖާގެ ބައްޕައެވެ.

---

[1] އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: [redacted]

[2] މިއީ، އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާގެ ފޯމުގައި ބަޔާންކޮށް ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުއްވި އިސްތިއުނާފެވެ.

[3] އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: [redacted]

[4] 16 އޮގަސްޓް 2022 ގައި ހުށަހެޅި، ޖަވާބުދާރީވާ ފަރާތުގެ ޖަވާބު ލިޔުން.

[5] ކުއްޖާގެ އުފަން ތާރީޚު: 10 ޖަނަވަރީ 2010

5. ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ނިޔާވެފައި[6] ވާތީ، ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު އެންމެ ފުރިހަމައަށް ރައްކާތެރިކޮށް ކުއްޖާގެ މުދާ ބެލެހެއްޓުމާ އެއަށް [illegible] [illegible] ކޯޓަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުދާ [illegible] ފުރިހަމަ [illegible] ބެލެހެއްޓުމުގެ [illegible]، އެ މުދާ ބަލަހައްޓާ [illegible] މުއާމަލާތް ކުރުމަށް، ދަރިފުޅުގެ [illegible] އެ [illegible] އުފުލުމަށް އެންމެ އެކަށޭނަ ފަރާތަކީ ކުއްޖާގެ މަންމަގެ [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible][7] ކުއްޖާގެ މުދާ ބެލެހެއްޓުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަރިފުޅުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުދާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][8] ކުއްޖާގެ މުދާ ބެލެހެއްޓުމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް [illegible] އަދި ކުއްޖާގެ [illegible] ފަރާތުން 07 ފެބުރުއަރީ 2022 ގައި ފެމިލީ ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައެވެ.

ފެމިލީ ކޯޓުން ނިންމިގޮތް:

6. އެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 312/Fm-C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމާފައިވަނީ، މައްސަލަ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ގޮތުން ފެމިލީކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞްގައި ހިމެނޭ ފައިސަލާ ކުރަންޖެހޭ މައްސަލައެއް ނޫންކަމަށްވާތީ، އެ މައްސަލަ [illegible] ކުރިއަށް ގެންދާން ބޭނުމެއް ނެތްކަމަށެވެ.

7. ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 312/Fm-C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައި އެ ނިންމުން ބާޠިލުކުރައްވައިދިނުމަށް މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ މައްޗަށެވެ.

---

[7] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފެމިލީ ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ދަޢުވާފޯމުގެ 5.4

[8] އެ ފޯމުގެ 5.7

7.1 އެ މައްސަލައަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުންފުނިތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން، މިނިސްޓްރީ އޮފް އިކޮނޮމިކް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ [redacted] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑު ގައި އޮންނަ ކުއްޖާގެ 30% ހިއްސާއާ ގުޅިގެން، އެކުންފުނީގެ "[illegible]" [illegible] ކުއްޖާގެ އުމުރު 18 އަހަރު ފުރިހަމަވުމުން ކުއްޖާގެ ފަރާތުން ކުއްޖާގެ މަންމައަށް [illegible] އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއް ކަމުގައި؛

7.2 އެ މައްސަލައަކީ ވިޔަފާރި ކުންފުންޏެއްގައި އޮތް ހިއްސާއާ ގުޅިފައިވާ [illegible] [illegible] މައްސަލައެއްކަން އެނގޭތީ އަދި މި މައްސަލައަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 44/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 50 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުދިކުއްޖާގެ މުދަލުން ކޯޓުން ހުއްދަ ހޯދައިގެން ނޫނީ [illegible] ކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި މައްސަލައެއް ނޫންކަމަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތުން ބުނެފައިވާތީ؛

7.3 ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުންފުނިތަކާބެހޭ ޤާނޫނު)އާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)އަށް ބަލާއިރު، މިމައްސަލައަކީ މިހާރު އޮތް ބާވަތުގައި ފެމިލީ ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާނެ މައްސަލައެއްކަމަށް ނުދެކެމެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް:

8. ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 312/Fm-C/2022 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ، ކުއްޖާގެ މަންމަ ގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އަދި އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ފާހަގަކޮށް އެ ނުކުތާތަކާމެދު ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ.

8.1 ފެމިލީ ކޯޓުން ހުކުމްކުރި މައްސަލައަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 51 ވަނަ [illegible]

އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއް ބަލައި ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޖްތިހާދު އޮތް ކޯޓަކީ ފެމިލީ ކޯޓުކަމުގައި ވީހިނދު، މި މައްސަލަ ފެމިލީ ކޯޓުގެ އިޖްތިހާދުގައި ހިމެނޭ ފައިސާލާ ކުރަންޖެހޭ މައްސަލައެއް ދޫކޮށްލަމުން ނިންމާފައިވާތީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 57 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފުވެ އަދި ހުށަހަޅާ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތި އަދި އަދުލު އިންސާފު ޤާއިމު ކުރުމަށް ކޯޓުތަކަށް މަތިކުރެވިފައި އޮތް ޒިންމާއާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެއް؛

8.2 ފެމިލީކޯޓުގެ ޙުކުމުގައި އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 50 އަދި 51 ވަނަ މާއްދާ ތަޠުބީޤުކޮށް މާނަކޮށްފައިވަނީ އެ މާއްދާތަކުގެ ތަރުތީބު މާނައާ މަޤްޞަދާ ޚިލާފަށް އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 (މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލު މާނައެއް ބެލުމުގެ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެއް؛

8.3 ފެމިލީ ކޯޓުގައި މި ދައުވާ ގެނެވުނު ތަރައްދުދު ކުރި ފަރާތުން ދައުވާލިބޭ ފަރާތެއް ނެތި މިމައްސަލަ ކުރިއަށް ނުގެންދެވޭނެ ކަމުގައި ބުނެ ހުށަހެޅި އިޢުތިރާޟު ނުކުތާގައި އޮތް ސަބަބުން ބާޠިލު، މައްސަލައަކީ ފެމިލީ ކޯޓުގެ އިޖްތިހާދު އޮތް އެ ކޯޓުން ބެލިދާނެ މައްސަލައެއްކަމާ ނުވަތަ ނޫންކަމާ ކަނޑައަޅާފައިވާތީ މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ ބަޔާން ނުނަގާ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ލިބިދީފައިވާ ޙައްޤުތަކެއް ހަނިވާ ގޮތަށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/44 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގެ 69 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮތް ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ކަމުގައި ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެއް؛ އަދި

8.4 އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ 18 އަހަރު ނުވާ ދަރިފުޅުގެ ސަލާމަތީ ބަލަހައްޓަމުން ދިޔަ ފަރާތަކީ ކޯޓަކުން ސާބިތުކޮށްދެވި ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާއެއްގައި ހިފެހެއްޓުމަކަށް ނުވާއިރު، މައްސަލައިން ބާޠިލު

ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިޔާއަކީ [redacted] ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާތީ ފުރިހަމަ ޤާނޫނީ ބަލަދުވެރިޔާކަން ސާބިތުކުރުމަށް އަދާކުރާނެ އެއްވެސް އިސްތިސްނާއެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/15 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަ:

9. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ހައިކޯޓުގައި ދެއްކި ވާހަކަތަކުގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، އެފަރާތުން ފުރިހަމަ ޤާނޫނީ ހުށަހެޅި ކުއްޖާގެ ނަމުގައި ހުރި އެއް ހުރި މުދާތައް ބެލެހެއްޓުމަށް ކުއްޖާގެ މަންމައާ ޙަވާލުކުރުމުގެ އަމުރަކަށް ކަމަށެވެ. ދަޢުވާގައި އެދިފައިވާ ވަކި ގޮތް މުދަލަކީ ނުނިމޭކަމަށެވެ. މައްސަލަ ހުށަހެޅި ދުވަހު، ކުއްޖާގެ ނަމުގައި ހުރި މުދަލަކީ ކުންފުނީގައި ކުއްޖާގެ ނަމުގައި އޮތް ހިއްސާކަމަށާއި، މައްސަލައިގައި އެދިފައިވާ އަމުރުގެ ހިމެނެނީ ކުއްޖާގެ މުދާ ބެލެހެއްޓުމުގެ އަމުރަކަށް ކަމަށެވެ. ފުރިހަމަ ޤާނޫނު ހުށަހަޅާ މައްސަލައިގައި އާއިލީ ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއްކަމަށާއި، އެއީ އާއިލީ ޤާނޫނު 50 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މުޢާމަލާތު ކުރުމަކަށް ނުހުންނަކަމަށެވެ. އާއިލީ ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާއަކީ ވަކި ބައެއްގެ މުދަލަކަށް ޚާއްސަވާ މާއްދާއެއް ނޫންކަމަށެވެ.

10. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކުގެ ޤާނޫނުގައި ޖަދުވަލު 3 ގައި ފުރިހަމަކޯޓުގެ އިޤްތިބާސް ބާބުގެ ތެރޭގައި "ބަލަދުވެރިޔާކަން ސާބިތުކުރުމުގެ މައްސަލައެއް" މިޢިބާރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމަށާއި، އާއިލީ ޤާނޫނުގެ ބާބުގައި "ކުއްޖާގެ ބަލަދުވެރިޔާކަމާއި ގުޅޭ" މި ސުރުހީގެ ދަށުން ކުޑަކުއްޖެއްގެ ބަލަދުވެރިޔާކަމާއި ގުޅޭ ބާބު ޤާނޫނީ މާއްދާތައް ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަނީ އާއިލީ ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 51 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށްކަމަށާއި، އެހެންކަމުން އާއިލީ ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުއްޖާގެ މުދާ

ބެލެހެއްޓުން އެކުއްޖެއްގެ މަންމައާ ޙަވާލުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ މައްސަލައަށް ފެމިލީ ކޯޓުގެ ބެލެންޖެހޭނެކަމަށް ދެކޭކަމަށެވެ.

11. އަދި ފެމިލީ ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލައިގައި ކުއްޖާގެ ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިޔާ ކަނޑައެޅުމަށް އެދިފައި ނުވާނެ ކަމަށާއި، އެފަދަ މައްސަލައެއް ބެލުމަށް ވަކި އިޖުރާއަތެއްވެސް [illegible] އެފަދައިން އެދިފައި ނުވެސް ކުއްޖާގެ ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިޔާ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ.

12. އަދި މީގެ އިތުރުންވެސް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކުރި އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް ބިނާކުރި ސަބަބުތަކަށް [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކުރި އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible]

13. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން [illegible] އެދިފައިވާ، ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 312/Fm-C/2022 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފެމިލީ ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިނުމަށާއި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ދިފާޢުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފެމިލީ ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

14. ކުއްޖާގެ އެއްބަފާ ބޭބެ މި މައްސަލައިން [illegible] ކުއްޖާގެ ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިޔާގެ [illegible] [illegible] [illegible] 70 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] [illegible]، މި މައްސަލައިގެ [illegible] ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިޔާ [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] މައްސަލައިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިޔާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

15. އަދި މިމައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޖްރާއާތު ގެންދެވުނު ގޮތުން ބަލާއިރު، އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މަޝްވަރާކުރުމަށް އޮތް ފުރުޞަތު ހުރިހާ މައްސަލަތައް ބެލުން އުސޫލުތަކުގެ ގޮތުން އިޞްލާޙު އޮންނާނީ ފިރިހާޖެހި ކަމަށް ދެކެވުނަސް، މިމައްސަލައިން ބަލާއިރު، ކުއްޖާގެ މުދަލުގެ މައްސަލަ ބަހައްޓާ ކުރުމުގެ ބާރު ނަގާ ބެހެއްޓުމުގެ ބާރު ސަބަބަކީ ބަލަހައްޓާ ނުވަތަ އެހެންފަރާތަކަށް ގުޅޭގޮތުން ހަރަކާތްތެރިވާ މައްސަލައެއް ކަމަށްވާތީ އެ މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޖްރާއާތު އެންމެހައި ފުރިހަމަ ކަމަށް ދެކޭކަމަށްވެ، އަންނަނިވި ކަންކަން ހިނގާފައި ބެލުމުގެ ހުކުމް ކަންކަން ބެލުމުގެ އިޖްރާއާތު އެންމެހައި ސަބަބު ކަމަށް ކަމަށް ދެކޭކަމަށްވެ.

16. ބަޔާންކުރުމުގެ ފަރާތުން ދެއްކި ޤާނޫނީ ނުކުތާތަކާއި ޝަރީޢަތް ކުރުމުގައި ޤާނޫނީ ފަރާތްތަކުން، މި މައްސަލައިގައި އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުއްޖާގެ މަޝްވަރާތަކު ހިމެނޭކަމުގެ ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ޙައްޤު ކަމަށް ދެކެމުން ދިއުމުގައި ނުދެކޭ ކަމަށްވެ.

17. މި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ފަސްލުތަކުގެ ބަލާއިރުގައި ކުއްޖާ ޝަރުޢީ ބެލެނިވެރިޔާއާބެހޭ ގޮތުން ދަރިފުޅުން ގޮތުގެ ކަންކަމުގައި ނަފާކުރުމުގައި ކުއްޖާ ޝަރުޢީ ބެލެނިވެރިޔާއާބެހޭ ގޮތުން ބަލަހައްޓާ ފަރާތް ކަމަށް މައްސަލައިގެ ކަމަށްވާ ބައްޕާ ބަލަހައްޓާ ފަރާތުގައި ބެހެއްޓުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި ފަރާތަކާ ދެކޭކަމަށްވެ. އެއީ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅި ކަމުގައި ގޮތުން ކަމަށްބަލައިގެން ނުދެކޭކަމަށްވެ.

18. މި މައްސަލާގައި ބަޔާންކުރެވުނު ފަސްލުތަކުން އުފެދުނު، ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 312/Fm-C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބާޠިލުކޮށް ކުއްޖާގެ ޝަރުޢީ ބެލެނިވެރިޔާ ބަޔާންކުރުމުގެ ފަރާތަށް ކަމަށް ނިންމައިދިނުމަށްވެ.

ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:

19. މި އިސްތިއުނާފަށް ބަލާއިރު، މިމައްސަލައިގައި ހައިކޯޓުން [illegible] ކަނޑައަޅަންޖެހޭ މައިގަނޑު ސުވާލަކީ އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ފެމިލީ ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލައަކީ ފެމިލީ ކޯޓުން ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިމެނޭ ބާވަތުގެ މައްސަލައެއްތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ ކަނޑައެޅުމަށެވެ.

20. ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 312/Fm-C/2022 ގެ މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ފެމިލީ ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާ ފޯމުގައި ހުށަހަޅާ ދަޢުވާ ނުވަތަ މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އެ ދަޢުވާއަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ދަރިފުޅުގެ [illegible]، [illegible] އެންމެ [illegible] ގޮތުގައި [illegible] ގޮތަށް ދަރިފުޅުގެ މުޅި ބެލެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާ އަދާކުރަން އެންމެ އެކަށީގެންވާ ފަރާތަކީ އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ކަމަށާއި، މި ދަޢުވާއަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުއްޖާގެ މުދާ ބެލެހެއްޓުމާއި، އަދި [illegible] [illegible] ބާރު ކުއްޖާގެ [illegible] ޙައިޘިއްޔަތުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތަށް ހަވާލުކޮށްދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ދަޢުވާއެއްކަމަށެވެ.[9]

21. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ތިރީކޯޓަށް ހުށަހެޅި އެ ދަޢުވާގައި އެފަރާތުން އެދުނުގޮތް ތިރީގައި ނަކަލު ކޮށްލައިފައި އެވަނީއެވެ.

> "ދަރިފުޅުގެ [illegible]، [illegible] އެންމެ [illegible] ގޮތުގައި [illegible] ގޮތަށް ދަރިފުޅުގެ މުޅި ބެލެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާ އަދާކުރަން އެންމެ އެކަށީގެންވާ ފަރާތަކީ [illegible] ކަމަށް [illegible]، ދަރިފުޅުގެ [illegible] [illegible] [illegible] (އޭގެ ތެރޭގައި، [redacted] [redacted] ޕވޓ ލޓޑ ގެ 30% ހިއްސާ އަދި 30 ހިއްސާގެ އާ ގުޅިގެން ދަރިފުޅަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 (ކުންފުންޏާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible]، ހިއްސާއާ ގުޅިގެން [illegible] ފައިދާތަކުގެ [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] ހިމެނޭ ގޮތަށް)، ދަރިފުޅަށް 18 އަހަރު ފުރެންދެން [illegible]، ބެލެހެއްޓުމުގެ އަސާސީ ކަންކަން ހިމެނޭ ގޮތަށް އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000) ގެ

---

[9] އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާފޯމުގެ 5.4

51 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުވެ، އެކަމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ޚިލާފުކުރައްވާފައިވާތީ،
މިމައްސަލަ ނިންމަވައި ދެއްވުން އެދި ވަރަށް އަދަބުވެރިކަމާއެކު ދަންނަވަމެވެ."

22. ދަޢުވާގައި ޚިލާފުވެރިވެފައިވާ ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ[10] 51 ވަނަ މާއްދާއަކީ، އުމުރުން 18 އަހަރު ނުވާ ކުޑަ ކުއްޖެއްގެ [illegible] ބެލެހެއްޓުމާއި [illegible] ކުއްޖާގެ މުދަލާ [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ މާއްދާއެކެވެ. އެގޮތުން އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

> "ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެކަން [illegible] ހަވާލުކުރެވިފައިވާ ކުއްޖާގެ މަސްލަޙަތު [illegible] ގޮތުގައި [illegible]، ކުއްޖާގެ މުދާ [illegible] ބެލެހެއްޓުމާއި [illegible] ކުއްޖާގެ މަސްލަޙަތު [illegible] މި ޤާނޫނު [illegible] [illegible]. މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ކުއްޖާގެ މުދާ ގެއްލިގެން އެކުއްޖާގެ މަސްލަޙަތު [illegible] [illegible]، ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] ގޮތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] މި ޤާނޫނުގެ 50 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ."

މިފަދައިންނެވެ. މިއީ، ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގައި 'ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާގެ ބާބު' މި ސުރުޚީގެ ދަށުގައި ހިމެނޭ މާއްދާއެކެވެ.

23. ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ބުނާ[11] ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއާއި މުދަލާ ގުޅޭ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ފެމިލީ ކޯޓަށް ލިބިގެންވާތޯ ބަލައިލުމަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު[12]ގައި 'ފެމިލީ ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް' ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އެ ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 3 ގައެވެ. އެ ޖަދުވަލުގެ 6 ވަނަ ނަންބަރުގައި "ބެލެނިވެރިކަން ސާބިތުކުރުމުގެ މައްސަލަތައް" ފެމިލީ ކޯޓުން ބަލާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭގައި ބަޔާންކޮށްދީފައެވެ.

24. ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއާއި މުދަލާ ގުޅޭ މައްސަލަތަކަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 3 ގައި ބުނާ ބެލެނިވެރިޔާ ގުޅޭ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ މައްސަލައެއްކަން ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ގުޅޭގޮތުން އެޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބައިގައި ހިމެނޭ ބައިތަކަށް ބަލާއިރު އެނގެއެވެ.

---

[10] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000

[11] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000(ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 47 އިން ފެށިގެން 51 ވަނަ މާއްދާއާ ދެމެދު ހުރި މާއްދާތައް

[12] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010

އެހެންކަމުން ކުއްޖާގެ ބަލަދުވެރިކަމާއި މުދަލާއި ގުޅޭގޮތުން އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ފެމިލީ ކޯޓަށް ލިބިދޭކަން އެނގެއެވެ.

25. ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 312/Fm-C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާއަކީ އެ ކޯޓަށް ބެލުން މައްސަލައެއްތޯ ބަލާއިރު، ފެމިލީ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާއާއި، އެ ދަޢުވާގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އެދިފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު އެއީ، ކުއްޖާގެ މުދާ ބެލެހެއްޓުމާއި، ކުއްޖާގެ މުދަލުން މުޢާމަލާތް ކުރުމުގެ ބާރު ކުއްޖާގެ މަންމަގެ ހައިސިއްޔަތުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ހަވާލުކޮށްދިނުމަށް އެދި، އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ[13] 51 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުއްޖާގެ މަންމަ ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއެއްކަން އެނގެއެވެ. ވީމާއެކު މިއީ ފެމިލީ ކޯޓަށް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބޭ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަމެއްކަން އެނގެއެވެ.

26. މައްސަލައަށް ބެލުމުގެ ތެރޭގައި ޙަޟާނަތުން ފާހަގަކުރެވުނު، އެހެންނަމަވެސް ޤާނޫނުން [illegible] ފަނޑިޔާރުންނަށް [illegible] ޤާނޫނީ [illegible]، އެކަމާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުގެ ކުރިން، މައްސަލައިގެ ޙަޟާނަތުން [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] އަނެއް [illegible] [illegible] [illegible] ޤަރާރުތަކުން، [illegible] ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެކަމަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިސްތިއުނާފު [illegible] ވ. [illegible] [illegible][14] ޤަޟިއްޔާގައި ފަނޑިޔާރު [illegible] އަލްޤާޟީ [illegible] ޙުކުމުގެ 69 ނުކުތާގައި [illegible]، [illegible][15] 48 ވަނަ މާއްދާއާއި އަދި އެ ޤާނޫނުގެ 73 ވަނަ މާއްދާއާ [illegible]، [illegible] [illegible] މައްސަލާގައި ކުއްޖާގެ މަންމަގެ [illegible]، ކުއްޖާގެ މުދަލުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ފެމިލީ ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް [illegible] މައްސަލައެއް [illegible] [illegible]، ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 312/Fm-C/2022 ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible]،

---

[13] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000

[14] ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96

[15] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/11 ޤަޟިއްޔާ

[illegible] ކުރިމަތީގައި އޮތް ދަޢުވާގައި ކޯޓު [illegible] ގުޅޭގޮތުން މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible]

އެކަމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

27. [illegible] ފެމިލީ ކޯޓުން [illegible] ދަޢުވާގައި ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible]، ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] ދެކެމެވެ.

މައްސަލަ ނިންމަން ފެންނަގޮތް:

28. ވީމާ، ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 312/Fm-C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] ފެމިލީކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

29. [illegible] [illegible] ފެމިލީ ކޯޓުން [illegible] ދަޢުވާގައި ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible]، ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި މައްސަލަ [illegible] [illegible] މައްސަލަ ނިންމަން [illegible].

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު [illegible] ރައުޔު:

30. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު [illegible] ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު އެއްބަސްވަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ސަލީމްގެ ރައުޔު:

31. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު [illegible] ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު އެއްބަސްވަމެވެ.

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ސަބަބުތަކަށްޓަކައި ބައި ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތީން ހުރުމުން، ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 312/Fm-C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށް، މި މައްސަލަ އަލުން ބަލައި މައްސަލައިގެ [illegible] ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 46 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ފެމިލީ ކޯޓަށް މި މައްސަލަ ހަވާލުކުރުމަށް އަމުރުގެ މަތީން މި ޤަޟިއްޔާބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު